

Nederlandse kampioenschappen

Wetenswaardigheden

De De Unie hield haar eerste kampioenschappen in 1902.

Alleen mannen namen hieraan deel. De nummers varieerden van jaar tot jaar. Het duurde bijna twintig jaar, voordat de Unie overging op een min of meer vast programma

Gedurende een aantal jaren werden de baankampioenschappen op verschillende data gehouden, verdeeld over diverse lokaties. Op deze manier wilde de Unie atletiek in het gehele land promoten. Neem als voorbeeld 1920. In dat jaar vonden nationale kampioenschappen plaats in Amsterdam, Rotterdam, Den Haag, Apeldoorn, Winschoten, Nijmegen, Zeist, Breda, Winterswijk, Venlo, Eindhoven, Haarlem, Arnhem, Zaandam, Hoogeveen en Utrecht. Per stad kwamen niet meer dan één of twee nummers in aanmerking voor het predikaat 'kampioenschap van Nederland'. Vanaf 1923 organiseerde men deze wedstrijden – vele jaren achtereenvolgend – op twee plaatsen, met meestal een pauze van een maand. Na de Tweede Wereldoorlog zijn de nationale baankampioenschappen aanvankelijk op één dag gehouden. In 1960 werden dit twee, later drie en in 1999 weer twee dagen.

De titelstrijd op de 4 x 100 meter vond in 1907 voor de eerste maal plaats. Winnaar werd UDI uit Arnhem. Heel bijzonder was dat de ploeg bestond uit de vier broers Koops: Johan, Jan, Coen en Bram.

Het is in de jaren twintig herhaalde malen gebeurd dat geen kampioensmedaille werd uitgereikt, omdat de prestatie-eis niet was gehaald. Bij het vaststellen van de limieten hield de Technische Commissie van de KNAU geen rekening met de abominabel slechte toestand

van sommige terreinen.

Op 11 juni 1922 won Jan Zeegers de 5000 meter in 16.50,2. Hij kwam op de hobbelige paardenrenbaan 'Woudenstein' in Rotterdam tweetiende seconde te kort voor de kampioensmedaille. Hetzelfde overkwam Zeegers in 1922 in Koog aan de Zaan. Zijn eerste plaats op de 1500 meter leverde opnieuw geen titel op. Dat het onmogelijk was aansprekende prestaties te leveren, komt overduidelijk naar voren in het verslag van *De Sportkroniek*:

'De toestand van het RCK-terrein in Koog aan de Zaan noopt ons hier even een vingerwijzing aan de NAU te geven ook haar eischen te stellen bij het geven en houden van atletische wedstrijden omtrent toestand en inrichting van het terrein, waarop deze worden gehouden. Het verwondert ons dat op deze wedstrijden geen ongelukken zijn gebeurd. De ronde baan van 210 meter was vol kuilen, waarvan eenige een paar decimeter diep, hier en daar liep een kleine helling, terwijl sommige plekken door mul zand bijgepleisterd waren. De 100 meter-uitloop eindigde in een sloot, waar eenige mensen waren gezet om de loopers voor een nat pak te behoeden.

De aanloop bij verspringen geschiedde om een clubhuisje heen, door mulle en vette aarde, terwijl de plank in den beginne gevaar opleverde. Zoo men bemerkt, was het houden van atletische wedstrijden niet zonder gevaren. Dat op zoo'n terrein nog kampioenschappen

worden verwerkt, blijft ons een raadsel,

De (diploma)-eischen van loopnummers voor deze kampioenschappen worden nooit gehaald. Het spreekt dan ook vanzelf, dat buitengewone prestaties niet zijn gedaan. Een verdere eigenschap van dit fraaie terrein was, dat de discusswerpers na hun worp de voor de helft in de sappige bodem verdwenen discus met twee handen er uit moesten rukken. Als men op een der losse banken ging zitten bemerkte men, dat na een uurtje de pooten (van de bank) een paar decimeter in de modder waren weggezakt.'

De TC schafte de limieten af. In 1923 won Jan Zeegers opnieuw de 5000 meter. Hij was langzamer dan de limiet van 1922, maar kreeg nu wél de kampioensmedaille.

Bij de nationale kampioenschappen van 1925 eindigden de sprinters Frits Lamp, Harry Broos en Rinus van den Berge op één lijn. De jury kon geen winnaar aanwijzen en besloot tot overlopen. Broos won in 10,7.

Leden van Haarlem hadden veel werk verzet bij de aanleg van een sintelbaan in Amsterdam. De baan was op tijd klaar, maar toch vonden in 1928 de nationale kampioenschappen plaats op een grasbaan. De HAV'ers waren hierover zo boos dat zij de titelstrijd boycotten. Het scheelde de winnaar van de PH-beker – met hun vele top-atleten – heel wat medailles. Liefst twaalf atleten van Haarlem namen in dat jaar deel aan de Olympische Spelen van Amsterdam.

In 1937 moest het speerwerpen bij de nationale juniorkampioenschappen voortijdig worden beëindigd. De drie beschikbare speren waren gebroken. De kampioensmedailles werden wel uitgereikt.

Bij de nationale kampioenschappen van 1960 in Eindhoven werd kampioen en recordhouder Hein Cujé tijdens de 5000 meter getroffen door een kogel. De Amsterdamse Loes Boling had de kogel van vier kilogram richting baan gestoten.

Volkomen groggy ging Cujé naar het ziekenhuis. Daar bleek zijn borstbeen te zijn gebroken. Cujé herstelde na een langdurige en pijnlijke periode. Hij koesterde geen wrok tegen Loes Boling die hem in zijn woonplaats kwam opzoeken.

Het verloop van de 800 meter voor mannen zorgde bij de Nederlandse kampioenschappen van 1963 voor grote beroering. De eerste ronde ging in 71 seconden. Winnaar Chris Konings kwam uiteindelijk uit op 2.03,5. Als strafmaatregel reikte men de prijzen niet uit op het erepodium. De wedstrijdleiding vond dat de atleten met hun 'verboemelde' race anti-propaganda voor hun sport hadden gemaakt. De wedstrijd was op de tv uitgezonden. Vele mensen keken, omdat in die jaren het aantal zenders en zenders was beperkt. Het duurde dagen, voordat de vele commentaren in dag- en weekbladen waren weggeëbld.

Bij de Nederlandse kampioenschappen snelwandelen van 1976 op de nieuwe kunststofbaan in Den Haag stond ook de 20 kilometer op het programma. Het organiserende Sparta verbood dit met als argument dat de nieuwe baan hiervan te veel zou lijden. De snelwandelaars waren gedwongen uit te wijken naar de sintelbaan aan de Laan van Poot.

Het Nederlands crosskampioenschap van 1996 kreeg een tumultueus slot. De winnaar bij de mannen, Aiduna Aitnafa, werd gediskwalificeerd omdat hij niet in clubtenue had gelopen.

Atleten en atletes met meer dan tien titels

Opgemerkt moet worden dat vergelijkingen mank gaan. Na 1966 is het aantal nummers bij de vrouwen belangrijk uitgebreid. Bovendien waren vóór 1969 nationale indoorkampioenschappen onbekend, deze worden in kolom twee apart vermeld.

KNAU-voorzitter Wim de Beer feliciteert Elly van Hulst met haar zoveelste kampioenschap

Elly van Hulst	33+ 32 = 65
Fanny Blankers-Koen	58 58
Jan Zeegers jr.	44 44
Erik de Bruin	25 + 13 = 38
Aad de Bruyn	35 35
Tineke Hidding	14 + 14 = 28
Cor Gubbels	26 26
Harold van Beek	14 + 12 = 26
Klaas Lok	17 + 7 = 24
Sylvia Barlag	15 + 9 = 24
Carla Beurskens	20 + 3 = 23
Els Vader	12 + 11 = 23
Ans Niesink	21 21
Eef Kamerbeek	21 21
Piet Engelman jr.	19 19
Mieke Sterk	9 + 10 = 19
Roy Sedoc	9 + 10 = 19
Robert de Wit	9 + 10 = 19
Wim Peters	18 18
Wim Slijkhuis	18 18
Jan Grijseels	17 17
Wim Kaan	17 17
Ria Stalman	15 + 2 = 17
Egbert Nijstad	14 + 3 = 17
Stella Jongmans	10 + 7 = 17
Ruud Wielart	9 + 8 = 17
Cees Koch	16 16
Wilma van den Berg	13 + 3 = 16
Deborah Dunant	9 + 7 = 16
Henk Kamerbeek	15 15
Tinus Osendarp	15 15
Jan Cijs	15 15
Tonnie Dirks	15 15
Jacqueline Poelman	9 + 6 = 15

Ester Goossens	8 + 7 = 15
Hans Houtzager	14 14
Frits de Ruyter	14 14
Tjabel Ras	12 + 2 = 14
Nelli Cooman	7 + 7 = 14
Nico Lutkeveld	13 13
Jan Cortenbach	10 + 3 = 13
Eltjo Schutter	9 + 4 = 13
Gretha Tromp	8 + 5 = 13
Corrie de Bruin	7 + 6 = 13
Paul Lucassen	6 + 7 = 13
Jan Brassier	12 12
Harry Broos	12 12
Jos Hermens	12 12
Harry Zitzen	12 12
Achmed de Kom	8 + 4 = 12
Marjan Olyslager	6 + 6 = 12
Emiel Mellaard	6 + 6 = 12
Sharon Jaklofsky	6 + 6 = 12
Laurens Looije	5 + 7 = 12
Gien de Kock	11 11
August Schotte	11 11
Cor Lamoree	11 11
Sjabbe Bouman	11 11
Sjef Lataster	11 11
Lyda Kuys	11 11
Ben Vet	8 + 3 = 11
Robin Korving	7 + 4 = 11
Sjaak Ruhl	6 + 5 = 11
Wim v.d. Kuyp	10 10
Aad Steylen	10 10
Hans Koeleman	10 10
Marti ten Kate	10 10
Jacq. Goormachtigh	10 10
Patrick van Balkom	6 + 4 = 10

Clubkampioenschappen

Het eerste clubkampioenschap van Nederland voor mannen vond plaats in 1905. Bij deze wedstrijd eindigden het Arnhemse UDI (Uitspanning door Inspanning) en het Rotterdamse Pro Patria (Voor het Vaderland) ex aequo op de eerste plaats. Na loting mocht Pro Patria zich clubkampioen van Nederland noemen. Aan de kampioenschappen was tot 1909 geen speciale prijs verbonden. In dat jaar stelde de Nederlandsche Bond voor Lichamelijke Opvoeding (NBLO) een wisselbeker beschikbaar. UDI uit Arnhem nam in 1909 en 1910 de trofee mee naar huis. De NBLO-beker kwam in 1913 voorgoed in het bezit van Pro Patria door vanaf 1911 drie jaar achtereen als eerste te eindigen. In 1915 schonk een onbekende een gouden medaille aan het NOC die op haar beurt de medaille aan de

De
Jans(s)en
trilogie

Ciska Jansen, verspringen

Zoon Miguel Janssen, 60/100 meter

Harry Janssen, 800/1500 meter

NAU gaf als wisselprijs voor het clubkampioenschap van Nederland. De trofee kreeg de naam 'de Gouden Plak'. Hij had een middellijn van 6,5 centimeter, een gewicht van 130 gram en een geschatte waarde van 225 gulden in 1915. UD (Utile Dulci) uit Deventer nam in 1917, na driemaal als eerste te zijn geëindigd, de prijs voorgoed mee naar huis. Bij de uitreiking door Prins Hendrik, sprak een lid van UD de

historische woorden: 'Hoogheid, de plak is voor de bakker!' De Prins schonk bij die gelegenheid meteen een nieuwe wisselbeker onder dezelfde voorwaarden als de NBLO-beker en de Gouden Plak: driemaal winnen achtereen of vijf keer in totaal. Nadat drie PH-bekers definitief in de prijzenkasten van Vlуг & Lenig uit Den Haag en Haarlem (2 keer) waren verdwenen, stelde Prins Hendrik een permanente wis-

selbeker beschikbaar. Deze vierde PH-beker is vanaf 1930 inzet bij de clubkampioenschappen voor mannen.

Het was een juiste beslissing de vierde PH-beker een eeuwigdurende status te geven. Anders zouden vanaf 1930 tot en met 1990 HAV Haarlem eenmaal, V&L driemaal en AAC vijftien keer een PH-beker definitief hebben gewonnen. Het eindresultaat kwam tot stand

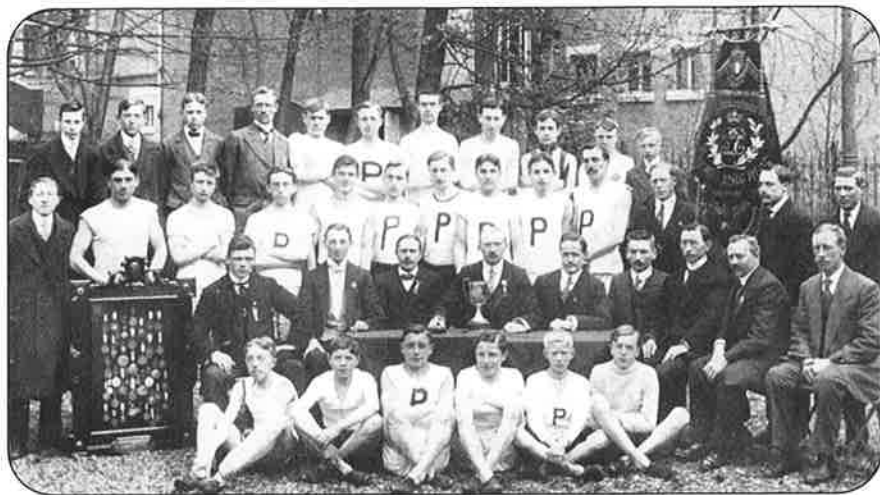
Moeder De Bruin met Erik en de nog zeer jonge Corrie

Het aantal gouden medailles dat de familie De Bruin bij nationale seniorkampioenschappen heeft vergaard, is indrukwekkend. Anneke de Bruin-van Dijk, de moeder van Erik en Corrie, werd zesmaal kampioene discuswerpen.

Erik kwam tot een totaal van 39 op kogelstoten en discuswerpen.

Corrie behaalde op deze twee nummers twaalf eerste plaatsen (per 1 januari 2000).

Pro Patria in 1913 voor de derde maal winnaar van de NBLO-beker, de voorloper van de Prins Hendrik-beker

de clubs met weinig goede snelwandelaars de 1500 en 5000 meter te laten vervangen door de 3000 meter. Na verloop van tijd verdween ook de 3000 meter van het programma. Dat waren niet de enige wijzigingen. In latere jaren werden hinkstapspringen, kogelslingeren en 400 meter horden aan het programma toegevoegd.

AAC presteerde het 50 maal clubkampioen van Nederland te worden bij de mannen. (per 1 januari 2000). Vlugg & Lenig won dertien en Trekvogels drie keer de PH-beker. Beide clubs zijn opgegaan in Haag Atletiek. HAV Haarlem

door voor de eerste zes plaatsen punten te geven en die bij elkaar op te tellen. Vanaf 1962 wordt elke prestatie omgerekend volgens de IAAF-puntentelling.

Van 1918 tot 1927 vonden de clubwedstrijden plaats op twee niet opeenvolgende dagen, verdeeld over een oostelijke en een westelijke stad. Twee voorbeelden: in 1918 werd het eerste gedeelte in Zwolle verwerkt en het tweede in Rotterdam, in 1926 gebeurde dat in Enschede en Haarlem. Vanaf 1927 worden de kampioenschappen op één dag gehouden. In 1945 ging de wedstrijd in verband met de oorlog niet door.

Enige tijd hebben de 1500 en 5000 meter snelwandelen op het programma gestaan. In 1925 lukte het

Voorzitter Strengholt reikt de Prinses Juliana-beker uit aan Brunhilde uit Groningen, de eerste Nederlandse clubkampioene bij de vrouwen

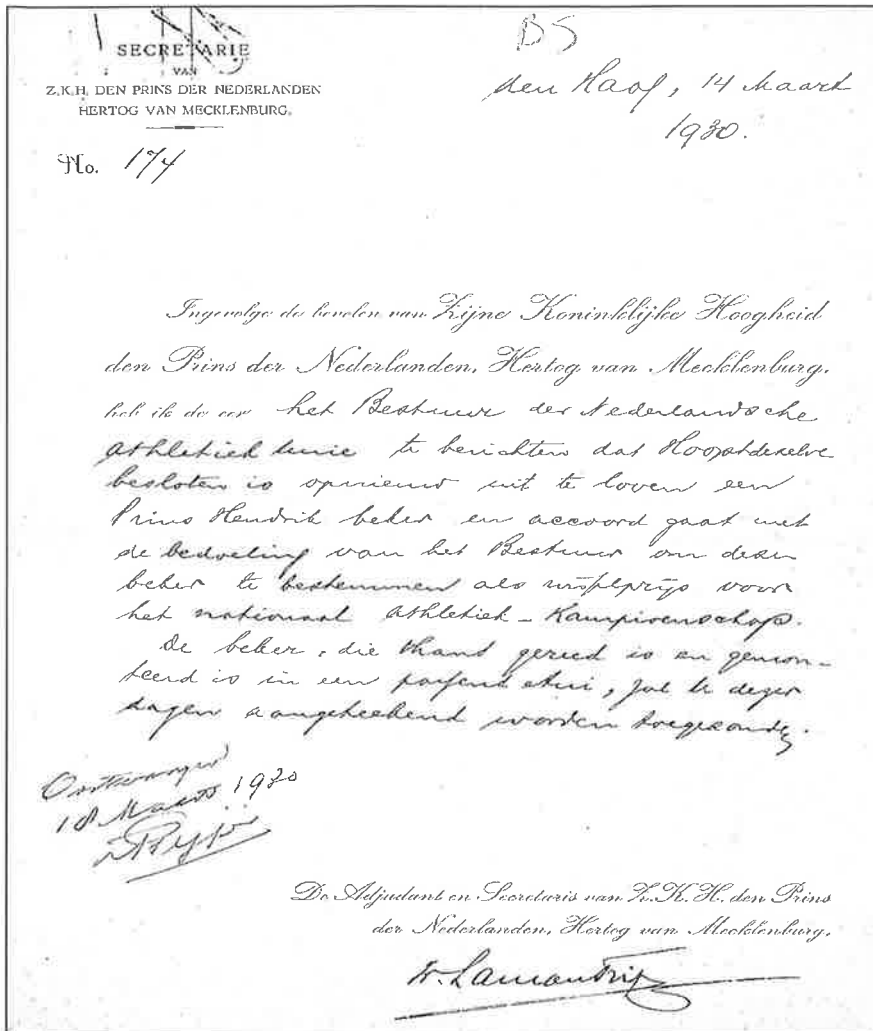

Favoriet Haarlem in 1928 op weg naar de finale van de PH-beker

ging twaalf maal met de PH-beker naar huis. De successen van Haarlem zijn niet weg te denken zonder de naam te noemen van Hil van der Mey. In 1947 overleed de man die zoveel voor de atletiek in het algemeen en Haarlem in het bijzonder heeft betekend. Het Amsterdamse AV'23 is twaalf keer tweede geworden. De eerste plaats bleef echter steeds buiten bereik.

Opmerkelijk is de recorddeelneming van Henk Kluft van Haarlem. In een periode van negentien jaar deed hij achttien maal mee aan deze wedstrijden.

In 1970 was Metro clubkampioen van Nederland geworden, waarmee de Rotterdammers de eeuwige kampioen AAC pijnlijk verrasten.

damse clubs ADA en Sagitta hebben bij deze wedstrijden een belangrijke rol gespeeld. Zij kwamen tot een score van respectievelijk 16 en 23 maal (tot eind 1999).

In 1941, 1945 en 1946 ging de wedstrijd voor vrouwen niet door. In 1941 wegens gebrek aan belangstelling van de clubs, in 1945 door de oorlogsjaren en in 1946 door een tekort aan juryleden. De mannelijke juryleden gaven de voorkeur aan een onbelangrijke wedstrijd, elders in Amsterdam.

Aanvankelijk selecteerde de KNAU de clubs die mochten meedoen aan de strijd om deze bekertjes. In 1943 werd de selectie vervangen door voorwedstrijden. Hieraan kwam in 1963 een einde door de invoering van een gewijzigde versie van de competitie.

In 1993 werd de titel bij de senioren (vrouwen en mannen) niet toegankelijk, hoewel de titelstrijd wel doorgevoerd werd. Deze finale was een evenement dat veel atleten lang zal bijblijven.

In Eindhoven scheen royaal de zon, de PSV-baan lag er magnifiek bij, maar van een wedstrijd was niet of nauwelijks sprake. Het had te maken met de dopingaffaire rond Erik de Bruin. De IAAF had hem voor vier jaar geschorst na een dopingcontrole bij wedstrijden in Keulen.

Een jaar later kon de beker niet worden uitgereikt. Hij was zoek. Het lukte Metro pas na geruime tijd, de PH-beker boven water te krijgen.

In 1934 schonk Prinses Juliana een beker voor het jaarlijks te verwerken Nederlands clubkampioen-

schap voor vrouwen. De beker kreeg de naam Prinses Julianabeker, afgekort PJ-beker. Het Groningse Brunhilde won de trofee voor de eerste maal. Ciko'66 uit Arnhem zorgde in 1996 en 1997 dat de beker nog tweemaal buiten de randstad viel. Vooral de Amster-

Clubkampioenschap mannen

1905	Pro Patria-R'dam	1941	HAV-Haarlem
1906/1910	UDI-Arnhem	1942	Trekvogels-D.Haag
1911/1913	Pro Patria-R'dam	1943	HAV-Haarlem
1914	AFC-A'dam	1944	AAC-A'dam
1915/1917	UD-Deventer	1945	niet verwerkt
1918/1919	V&L-D.Haag	1946/1948	AAC-A'dam
1920	Blauw-Wit-A'dam	1949/1956	V&L-D.Haag
1921/1923	V&L-D.Haag	1957/1969	AAC-A'dam
1924/1933	HAV-Haarlem	1970	Metro-R'dam
1934/1937	AAC-A'dam	1971/1992	AAC-A'dam
1938	Trekvogels-D.Haag	1993	titel niet toegekend
1939	AAC-A'dam	1994/1999	AAC-A'dam
1940	Trekvogels-D.Haag		

Clubkampioenschap vrouwen

1934	Brunhilde-Groning.	1979	Sparta-D.Haag
1935/1938	ADA-A'dam	1980/1981	ADA-A'dam
1939/1940	Sagitta-A'dam	1982	Olympia'48-D.Haag
1941	niet verwerkt	1983/1985	ADA-A'dam
1942/1944	Sagitta-A'dam	1986/1989	AVR-R'dam
1945	niet verwerkt	1990	Lycurgus-Krommen.
1946	niet verwerkt	1991	AVR-R'dam
1947/1954	Sagitta-A'dam	1992	R'dam Atletiek
1955/1959	Hollandia-R'dam	1993	niet toegekend
1960	ADA-A'dam	1994	R'dam Atletiek
1961/1969	Sagitta-A'dam	1995	AAC-A'dam
1970/1974	ADA-A'dam	1996/1997	Ciko'66-Arnhem
1975	Sagitta-A'dam	1998/1999	AAC-A'dam
1976	ADA-A'dam		
1977/1978	Olympia'48-D.Haag		

211C

's-Gravenhage, 6 Juni 1934.
Noordeinde 72.

923.

A A N

den Heer Secretaris van de Koninklijke
Nederlandsche Athletiek-Unie,

De Carpentierstraat 58,

A l h i e r .

Hare Koninklijke Hoogheid Prinses Juliana draagt mij op U te berichten, dat het Hare Koninklijke Hoogheid heeft be-
haagd een permanente wisselbeker beschikbaar te stellen voor
het jaarlijksch clubkampioenschap der Nederlandsche dames en
dat Hare Koninklijke Hoogheid heeft goed gevonden, dat deze
wordt uitgelooft onder den naam "Prinses Julianabeker".

De beker zal U, zoodra deze gereed is, worden toege-
zonden.

De Kamerheer van N.K.H. Prinses Juliana,

nog enkele verenigingen. Van PSV startten de oudere junioren niet. Zij wensten hun deelneming aan een komend EC-evenement niet in gevaar te brengen. Erik de Bruin won zowel het kogelstoten als het discuswerpen. De KNAU verklaarde het kampioenschap ongeldig. De clubs die tot aan de finale bovenaan stonden, wees de Unie aan voor de Europacup voor clubteams, de vrouwen van Argo'77 uit Groningen en de mannen van AAC uit Amsterdam. Door de deelneming van deze twee clubs aan de Europacup is enige verwarring ontstaan door de bewering van sommige betrokkenen dat AAC en Argo'77 in 1993 wél clubkampioen van Nederland zijn geworden. Twijfel is echter uitgesloten. In het jaarverslag van de KNAU over 1993 staat duidelijk vermeld: 'geen clubkampioenen aangewezen'.

Ook op de PH- en PJ-beker is het jaar 1993 opengelaten.

Junioren

In 1940 waren de eerste nationale clubkampioenschappen voor jongens. Vanaf 1949 werd gestreden om de door oud-leden van AAC geschonken Wouter Groensteinbeker. Wouter van Groenstein was meermalen Nederlands kampioen op snelwandelnnummers. In 1918 bracht hij het Nederlands record 10 kilometer snelwandelen op zijn naam. Hij overleed in dat jaar aan de beruchte Spaanse griep. AAC verving in 1972 de prijs door een beker, genoemd naar Frans van der Heyden die in Frankrijk bij een auto-ongeluk om het leven was gekomen. Frans van der Heyden was viermaal Nederlands kampioen speerwerpen. Hij verbeterde in 1966 het Nederlands record op dit nummer. In 1989 stelde AAC een nieuwe jeugdprijs beschikbaar onder de naam 'Ben Nusse-trofee'. Van 1980 tot aan zijn overlijden in 1988 was Nusse voorzitter van AAC.

In 1947 begonnen de Nederlandse clubkampioenschappen voor meisjes, met als inzet de Gerritsen en van Kempen-beker. De beker was een geschenk van de Koninklijke Zilverfabriek Gerritsen en van Kempen in Zeist.

De Bruin vond dit niet voor Nederland gelden. Hij vorderde in een kort geding deelname aan de Nederlandse clubkampioenschappen van 1993. De president van de rechtbank in Utrecht wees, nauwelijks 48 uur voor het begin van de wedstrijd, de vordering toe. De IAAF reageerde per kerende fax met het dreigement dat elke atleet die in een wedstrijd uitkwam, waarin ook De Bruin zou starten, zou worden geschorst.

Toen was de boot aan. Veel atleten zagen de bui al hangen. Zij waren bang voor een schorsing of een startverbod. De KNAU hield zich op de vlakke en liet de beslissing over aan de deelnemende atleten. De enige man die alle ellende had kunnen voorkomen, Erik de Bruin, deed net of zijn neus bloedde en hees zich in het wedstrijdtenue.

De Groninger arts Bauke Seldentuis, voorzitter van Argo '77, had met zijn ploeg de vergeefse reis van Groningen naar Eindhoven ondernomen. Hij zei:

'Wij hoopten dat het bestuur van "Rotterdam Atletiek" het verstand zou laten prevaleren boven het privéoorlogje dat hun lid De Bruin met KNAU en IAAF uitvecht, maar zij reageerden niet.'

En de atletiek-journalist Ysbrand Visser schreef:

'De zaak De Bruin, die op 1 augustus in een Keuls toilet het levenslicht zag, nam ongehoorde proporties aan.'

De meeste teams paktten hun biezen en vochten de rechtsgeldigheid van dit kampioenschap aan. Uiteraard kwam Rotterdam Atletiek, de club van De Bruin, wel aan de start, met